

46. *Salix aurita* L. — Wierzba uszata

Gatunek europejski. Występuje głównie w środkowej i zachodniej Europie, a oprócz tego na Wyspach Brytyjskich, Półwyspie Skandynawskim (po 66°27' szer. geogr. pół. w Norwegii), prawie w całej Szwecji i Finlandii oraz w środkowych i północnych rejonach europejskiej części Związku Radzieckiego. Na wschodzie dociera w dorzecza Wyszegdy i Kamy, a na pojedynczych oderwanych stanowiskach po Ural i rzekę Kondę. Południowa granica zasięgu wierzby uszatej biegnie wzdłuż dolnej Kamy, a następnie poprzez Tambow, Woroneż i Kijów dochodzi do Karpat Wschodnich. Dalej na południu Europy kieruje się ona poprzez środkową Rumunię, środkową Bułgarię, Albanie, Jugosławię (oprócz zachodniego wybrzeża), północne Włochy do Szwajcarii i Francji, gdzie brak jej jednak w południowo-wschodnich rejonach. W Hiszpanii znana jest tylko w Pirenejach i na północno-zachodnim wybrzeżu. Oderwane stanowiska znajdują się także na Korsyce i w północnej Sardynii.

Na północy gatunek ten występuje zwykle na niżu i jedynie w Norwegii dochodzi do 600 m n.p.m. (Hultén, 1971, Atlas över växternas utbredning i Norden), podczas gdy południowe stanowiska znajdują się na znacznie większych wysokościach, np.: w słowackich Tatrach Wysokich na południowym zboczu Osterwy — 1730 m n.p.m. (Radwańska-Paryska, 1975, Studia Ośrodka Dok. Fizjogr., 4), w środkowej Francji w masywie Cantal i w Austrii w południowym Tyrolu — 1700 m (Chassagne, 1956, Flora D'Auvergne, 1; Hegi, 1957, Illustr. Flora v. Mitteleur. 3,1), w środkowej Bułgarii — 1200 - 1600 m (Velčev, 1966, w Fl. N. R. Bylgarija, 3).

Ogólny zasięg wierzby uszatej opracowany został między innymi przez K. Schmuckera (1942, *Silvae Orbis*, 4) i A. K. Skvortsova (1968, *Ivy SSSR*), a ostatnio dla Europy przez J. Jalasa i J. Suominena (1976, *Atlas Florae Europaeae*, 3) oraz dla ZSRR przez A. K. Skvortsova (1977, w *Arealy derevev i kustarnikov SSSR*, 1).

W Polsce *S. aurita* jest gatunkiem przechodnim, przywiązany na ogół do miejsc wilgotnych. Rośnie zwykle na podmokłych łąkach i torfowiskach, nad jeziorami, rowami melioracyjnymi itp. Uważana jest za gatunek charakterystyczny dla subatlantyckich zarośli łozowych (*Myrico-Salicetum auritae*) wykształconych u nas tylko na Pobrzeżu Bałtyckim, a także dla środkowoeuropejskiego wariantu zarośli łozowych (*Salicetum pentandro-cinereae*), które poza Pobrzeżem pospolite są w całej Polsce. W skład tych zarośli wchodzi przede wszystkim wierzby krzewiaste. *S. aurita* występuje również w olesach (*Carici elongatae-Alnetum*) i na silnie zarastających torfowiskach przejściowych (*Betulo-Salicetum repentis*), gdzie pojawia się obok: *Salix rosmarinifolia* L., *S. livida* Whlb., *S. nigricans* Sm., *S. pentandra* L. i rzadziej *S. myrtilloides* L., *Betula humilis* Schrank. i *B. pubescens* Ehrh. (Matuszkiewicz, 1967 w Scamoni, Wstęp do fitosocjologii praktycznej; Medwecka-Kornaś, 1972 w *Szata roślinna Polski*, 1).

W Tatrach (Kominiarski Wierch) wierzba uszata podawana była z wysokości 1468 m (Kotula, 1889 - 1890, *Rozmieszczenie roślin naczyniowych w Tatrach*), w Sudetach nad Małym Stawem z 1340 - 1370 m (Macko, 1951, *Acta Soc. Bot. Pol.*, 21, 1 - 4), w pasmie Policy z 1180 - 1367 m (Zapałowicz, 1880, *Spraw. Kom. Fizjogr. AU*, 14), w Bieszczadach Zachodnich, Wielka Rawka z 1300 m (Jasiewicz, 1965, *Monogr. Bot.*, 20), z Sądecczyzny, hala Długa na Radziejowej z 1199 m (Pawłowski, 1925, *Geobotaniczne stosunki Sądecczyzny*) i w Gorcach w pasmie Turbacza z 820 m (Kornaś, 1957, *Monogr. Bot.*, 5).

Rozmieszczenie *S. aurita* w Polsce nie było dotychczas opracowane.

This is an European species. It occurs primarily in Central and Western Europe, and also on the British Isles, and Scandinavia up to 66°27' Lat. N in Norway and almost throughout Sweden and Finland, as well as in central and northern regions of the European parts of the USSR. In the east it reaches the basins of rivers Wyczegda and Kama and as single outlier stands up to the Urals and river Konda. The southern limit of the range of this willow runs along the lower Kama and then through Tambov, Voronezh and Kiev reaching the Eastern Carpathians. Then it passes through central Romania, central Bulgaria, Albania, Jugoslavia (excluding the western coast), northern Italy, to Switzerland and France, where, however, it is absent in the southeastern regions. In Spain it is known only in the Pyrenees and along the northwestern coast. Isolated stands exist also on Corsica and in northern Sardinia.

In the north the species usually occurs in the lowlands and only in Norway it reaches up to 600 m (Hultén, 1971, Atlas över växternas utbredning i Norden), while southern stands occur at much higher elevations, eg. in the Slovak High Tatras on the southern slope of Osterva at 1730 m (Radwańska-Paryska, 1975, Studia Ośrodkowa Dok. Fizjogr., 4), in central France in the Cantal Massif and in Austria in southern Tirol at 1700 m (Chassagne, 1956, Flora D'Auvergne, 1; Hegi, 1957, Illustr. Flora v. Mitteleur. 3,1.) and in central Bulgaria at 1200 - 1600 m (Velčev, 1966, in Fl. N. R. Bylgarija, 3).

The general range of *S. aurita* has been described among others by K. Schmucker (1942, Silvae Orbis, 4), and A. K. Skvortsov (1968, Ivy SSSR) and recently for Europe by J. Jalas and J. Suominen (1976, Atlas Florae Europaeae, 3) and for the USSR by A. K. Skvortsov (1977, in Arealny drevev i kustarnikov SSSR, 1).

In Poland *S. aurita* is a transitory species, associated usually with moist locations. It grows usually on boggy meadows and in peat bogs, on lakes, along ditches etc. It is considered to be a species characteristic for subatlantic osieries (*Myrico-Salicetum auritae*) formed well in our country only along the south Baltic coast and also for the Central European variant of osieries (*Salicetum pentandro-cinereae*), common throughout Poland except in the coastal region. In these thickets primarily shrub willows participate. *S. aurita* occurs also in alderwoods (*Carici elongatae-Alnetum*) and on strongly overgrown transitory peats (*Betulo-Salicetum repentis*), where it occurs besides *Salix rosmarinifolia* L., *S. livida* Whlb., *S. nigricans* Sm., *S. pentandra* L. and the less common *S. myrtilloides* L., *Betula humilis* Schrank and *B. pubescens* Ehrh. (Matuszkiewicz, 1967 in Seamoni, Wstęp do fitosocjologii praktycznej; Medwecka-Kornaś, 1972 in Szata roślinna Polski, 1).

In the Tatras, Kominiarski Wierch, *S. aurita* has been reported from an elevation of 1468 m (Kotula, 1889 - 1890, Rozmieszczenie roślin naczyniowych w Tatrach), in the Sudety Mts. from Mały Staw at 1340 - 1370 m (Macko, 1961, Acta. Soc. Bot. Pol., 21,1 - 4), in the Polica range from 1180 - 1367 m (Zapałowiec, 1880, Spraw. Kom. Fizjogr. AU, 14), in Western Bieszczady from the Wielka Rawka at 1300 m (Jasiewicz, 1965, Monogr. Bot., 20), in Sądecczyzna from the Długa pasture on Radziejowa at 1199 m (Pawłowski, 1925, Geobotaniczne stosunki Sądecczyzny), and in Gorce from the Turbacz range at 820 m (Kornaś, 1957, Monogr. Bot., 5).

The distribution of *S. aurita* in Poland has not been described before.

Европейский вид. Произрастает преимущественно в центральной и западной Европе, а кроме того, на Британских островах, на Скандинавском полуострове (до 66°27' с.ш. в Норвегии), почти во всей Швеции и Финляндии, а также в центральных и северных районах Европейской части СССР. На востоке доходит до бассейнов Вычегды и Камы, а единичными изолированными местонахождениями до Урала и реки Конды. Южная граница ареала проходит вдоль нижнего течения Камы и далее через Тамбов, Воронеж и Киев до Восточных Карпат. Затем на юге Европы она идет через центральную Румынию, центральную Болгарию, Албанию, Югославию (кроме западного побережья), северную Италию до Швейцарии и Франции (ее нет в юго-восточных районах страны). В Испании зарегистрирована только на Пиренеях и на северо-западном побережье. Изолированные местонахождения отмечены также на Корсике и в северной Сардинии.

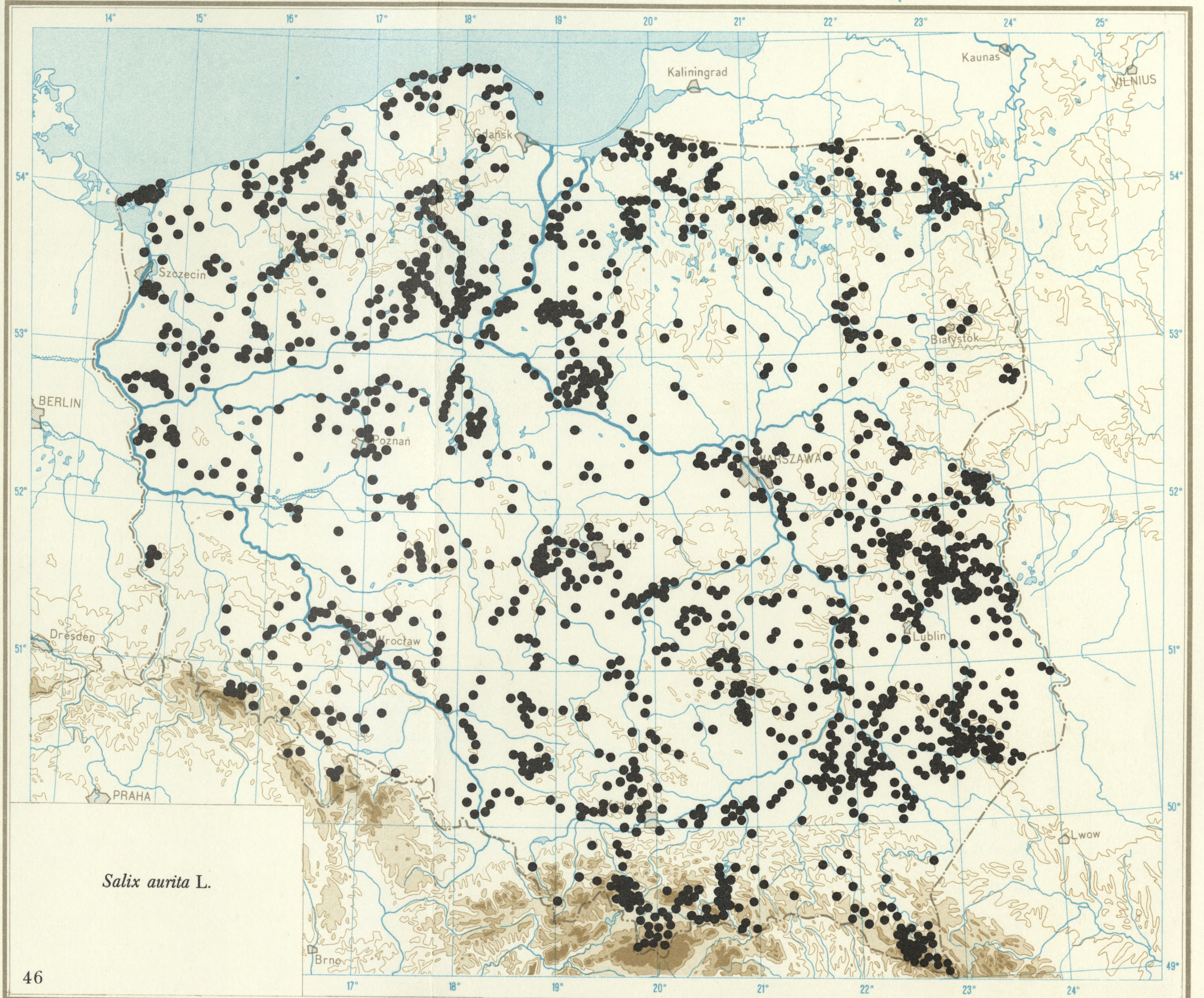
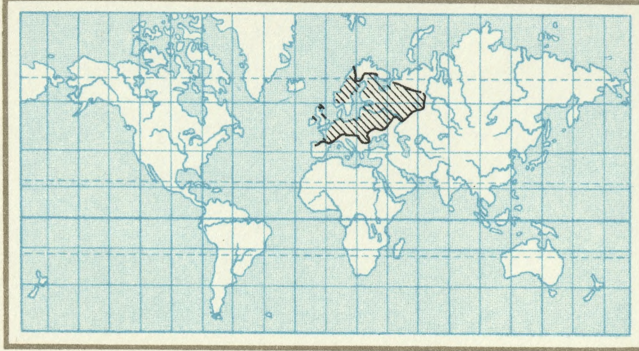
На севере этот вид растет обычно на низменностях и только в Норвегии поднимается до 600 м над ур. м (Hultén, 1971, Atlas över växternas utbredning i Norden), в то время как южные местонахождения поднимаются значительно выше, например, в словацких Высоких Татрах, на южном склоне Остервы — 1730 м (Radwańska-Paryska, 1975, Studia Ósrodka Dok. Fizjogr., 4), в центральной Франции, в массиве Канталь, и в Австрии, в южном Тироле — 1700 м (Chassagne, 1956, Flore D'Auvergne, 1; Hegi, 1957, Illustr. Flora v. Mitteleur. 3,1), в центральной Болгарии — 1200 - 1600 м (Велчев, 1966, в Флора Н. Р. България, 3).

Общий ареал ивы ушастой обработан рядом авторов (Schmucker, 1942, Silvae Orbis, 4; Скворцов, 1968, Ивы СССР). Имеются обработки распространения в Европе (Jalas, Suominen, 1976, Atlas Florae Europaeae, 3) и в СССР (Скворцов, 1977, в Ареалы деревьев и кустарников СССР).

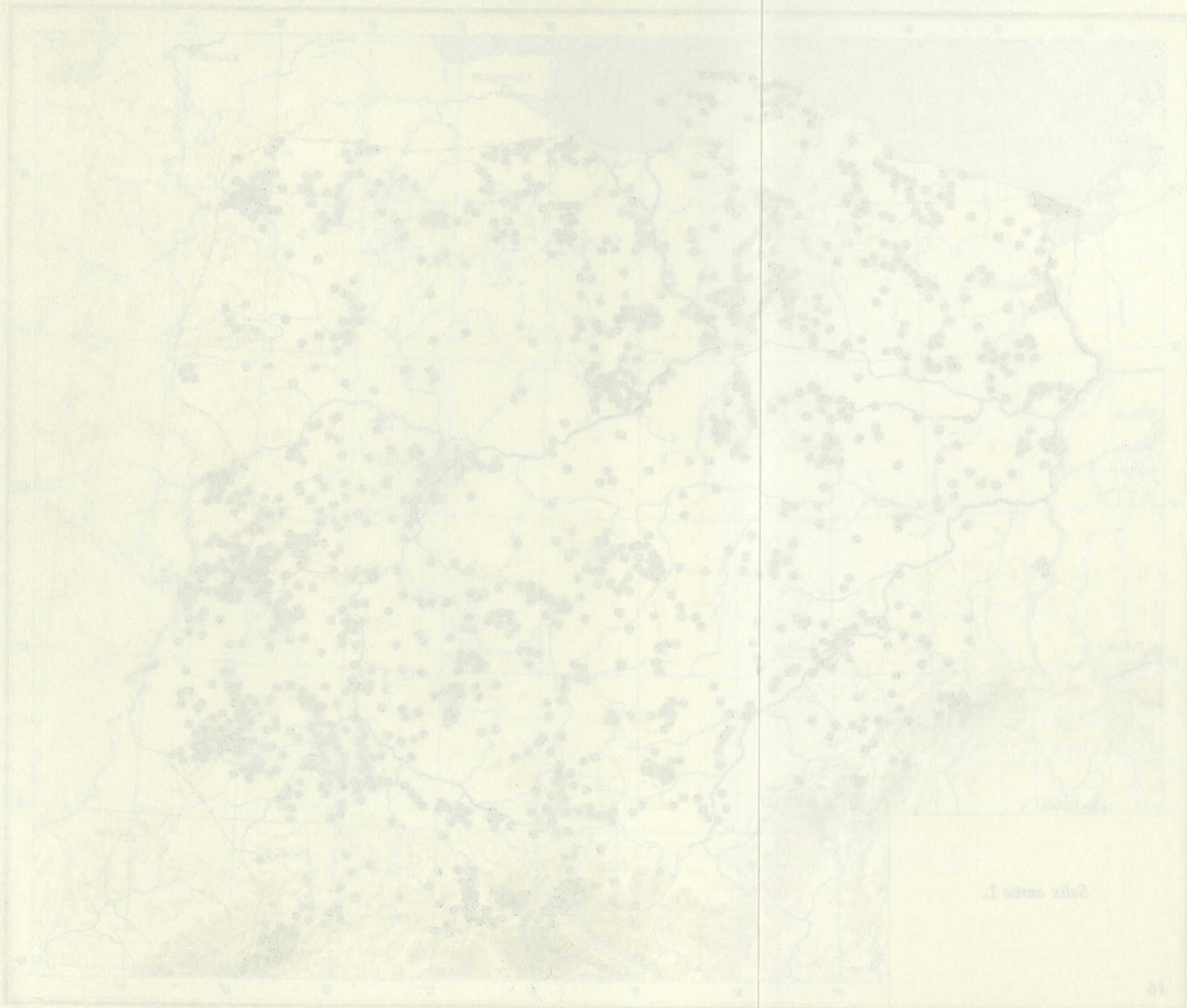
В Польше *S. aurita* является видом проходным, приуроченным преимущественно к влажным местобитаниям. Растет обычно на увлажненных лугах и на торфяниках, над озерами, мелиоративными канавами и т.п. Считается видом характерным для субатлантических ивняков (*Myrico-Salicetum auritae*), представленных у нас только на Южнобалтийском Побережье, а также, для средневропейского варианта ивняков (*Salicetum pentandro-cinereae*), обычно на всей территории страны, за исключением Побережья. В состав этих ассоциаций входят преимущественно кустарниковые ивы. *S. aurita* растет также в ольшаниках (*Carici elongatae-Alnetum*) и на сильно заросших переходных торфяниках (*Betulo-Salicetum repentis*), где вместе с ней растут *S. rosmarinifolia* L., *S. livida* Whlb., *S. nigricans* Sm., *S. pentandra* L. и реже *S. myrtilloides* L., *Betula humilis* Schrank, *B. pubescens* Ehrh., (Matuszkiewicz, 1967 in Scamoni, Wstęp do fitosocjologii praktycznej; Medwecka-Kornaś, 1972 in Szata roślinna Polski, 1).

В Татрах, Коминерский Верх, ива ушастая отмечена на высоте 1468 м (Kotula, 1889 - 1890, Rozmieszczenie roślin naczyniowych w Tatrach), в Судетах, на Малом Ставе — на 1340 - 1370 м (Маско, 1951, Acta Soc. Bot. Pol., 21, 1 - 4), на хребте Полицы — на 1180 - 1370 м (Zapałowicz, 1880, Spraw. Kom. Fizjogr. AU, 14), в Западных Бещадах, Велька Равка — 1300 м (Jasiewicz, 1965, Monogr. Bot., 20), в Сондечизне, на горном луге Длуга на Радзейевой — 1199 м (Pawłowski, 1925, Geobotaniczne stosunki Sądeczynny) и в Горцах, хребет Турбача — 820 м (Kornaś, 1957, Monogr. Bot., 5).

Распространение *S. aurita* в Польше до сих пор не было обработано.

Salix aurita L.

Zobrazzenie 1.